

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt

Skickas per e-post till:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L2@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om produktansvar och direktiv om skadeståndsansvar gällande artificiell intelligens

Er ref: Ju2022/03499

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 11 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Sammanfattning av Svensk Handels remissvar

1 Principerna i det nuvarande produktansvarsdirektivet bör bevaras

Det nuvarande regelverket erbjuder en proportionerlig balans mellan skyddsintresset för konsumenter och företags produktansvar. I detta sammanhang är det viktigt att alla faktorer noga beaktas vid ändring av nuvarande produktansvarsregler. Detta är särskilt centralt för att säkerställa att den nya lagen inte hämmar innovation och företags konkurrenskraft på den globala marknaden: något som gäller särskilt för små- och medelstora företag.

2 Förtydliganden av vissa definitioner krävs

Flera definitioner i förslaget har utvidgats, bl.a. definitionerna av "produkt" och "skada". Svensk Handel menar att det inte finns något behov av att utvidga definitionerna, men om detta ska göras krävs vidare utredning och förtydliganden för att kunna säkerställa (i) ett harmoniserat skydd inom unionen samt (ii) ett proportionerligt och rättssäkert regelverk. Exempel på förtydliganden och ändringar som krävs är hur "medicinskt erkända skador

<p>på psykisk hälsa” ska tolkas, att dataförluster som innehåller personuppgifter ska regleras av GDPR och att tröskelvärdet för anspråk samt ansvarstaket ska bevaras.</p>
<p>3 Positivt att onlinemarknadsplatsers ansvar utökas men ansvaret behöver förtydligas</p>
<p>Svensk Handel ser mycket positivt på Kommissionens förslag som innebär ett utvidgat produktansvar för <i>onlinemarknadsplatser</i> i fall där ingen ekonomisk operatör finns i EU och där det uppfattas som att onlinemarknadsplatsen säljer den relevanta produkten. Detta är definitivt ett steg i rätt riktning till en välfungerande inre marknad. Alla aktörer som är en del av värdekedjan måste ta sitt ansvar för de produkter som når slutkunden för att säkerställa att (1) den inre marknaden erbjuder ett <i>högt konsumentskydd</i>, (2) <i>EU:s hållbarhetsmål</i> och krav kan uppfyllas, och (3) <i>konkurrensen på den inre marknaden</i> upprätthålls. Mot bakgrund av Digital Services Act krävs att ny och reviderad lagstiftning förtydligar onlinemarknadsplatsers ansvar som <i>lex specialis</i> i förhållande till Digital Services Act. Med visst förbehåll tillsträcker Svensk Handel ingress 28 men föreslår vissa förtydliganden och ändringar.</p>
<p>4 Risken för ”frivolous litigation” behöver regleras</p>
<p>Svensk Handel anser att utformningen av artikel 5.2(b) som rör möjligheterna till grupptalan behöver ha en tydligare koppling till Direktiv (EU) 2020/1828 (”direktiv om grupptalan”) och även beakta Europaparlamentets rekommendationer till kommissionen om ansvarsfull privat finansiering av rättsvister för att minimera risken för ”frivolous litigation” vilket skulle belasta både företag och det offentliga.</p>
<p>5 Allmänhetens uppfattning ska inte vara en utgångspunkt för bedömningen av säkerhetsbrister</p>
<p>Svensk Handel är starkt emot Kommissionens förslag som rör bedömningen av säkerhetsbrister i en produkt då förslaget innebär en vidsträckt, i praktiken svårtillämpbar och oförutsebar tillämpning. Förslaget behöver därför ändras så att det är den genomsnittlige konsumentens förväntningar som är utgångspunkt för bedömningen: något som också ligger i linje med annan konsumenträttslig lagstiftning.</p>
<p>6 Bedöm hur ansvar kan regleras för företag som renoverar och förnyar produkter (eng. refurbishers and remanufacturers)</p>
<p>Svensk Handel rekommenderar att Kommissionen säkerställer harmonisering av hur produktansvaret ska regleras för det fall en produkt har renoverats eller förnyats. Det finns annars risk att medlemsstater gör olika tolkning för när en ändring ska anses vara ”väsentlig” eller inte.</p>
<p>7 Ofrivillig exponering av företagshemligheter behöver regleras</p>

Domstolarnas utvidgade kompetens enligt artikel 8 är långtgående och riskerar att företag ofrivilligt exponerar sina företagshemligheter i samband med en process. Om företag ska åläggas sådana långtgående skyldigheter att lämna bevisning behöver det vara tydligt att Kapitel III i direktivet om företagshemligheter ska gälla.

8 Ansvar ska endast kunna utkrävas om konsumenten kan visa kausalitet mellan skada och säkerhetsbrist

Svensk Handel är starkt emot artikel 9.4 i förslaget som innebär en omvänd bevisbörda om det finns betydande svårigheter för konsumenten att visa på produktens påstådda säkerhetsbrist eller kausaliteten mellan den påstådda säkerhetsbristen och skadan. Förslaget är inte i linje med allmänna rättsprinciper och sätter europeiska företag i en position som inte står i proportion till de intressen som ska skyddas.

9 Förslaget om en AI-ansvarslag bör presenteras först när AI-förordningen slutligt har antagits

Svensk Handel anser AI-ansvarsdirektivet behöver koordineras med AI-förordningen eftersom kunskap om det slutliga innehållet i AI-förordningen är en förutsättning för att kunna bedöma påverkan av AI-ansvarsdirektivet kopplat till de risker som presenteras i AI-förordningen. Vidare bör Kommissionen i processen med AI-ansvarsdirektivet löpande föra diskussioner med berörda aktörer, inklusive företagsrepresentanter, innan det slutliga förslaget presenteras.

Synpunkter på Europeiska Kommissionens förslag

1. Inledning

Svensk Handel vill inleda med att understryka att *nuvarande regelverk innehåller principer som ger fullgott skydd* för konsumenter kopplat till sak- och personsador som orsakas konsumenten p.g.a. säkerhetsbrister i en produkt. Det nuvarande regelverket erbjuder en proportionerlig balans mellan skyddsintresset för konsumenter och företags produktansvar: något som också ger en positiv effekt till svenska företags konkurrenskraft på den globala marknaden. Liknande resonemang har också framförts av andra europeiska organisationer som representerar detalj- och partihandel samt näringslivet i stort.¹ Kärnan i det befintliga

¹ Bland annat av EuroCommerce och Business Europe.

regelverket bör därför bevaras och utökade bestämmelser i produktansvarslagstiftning ska endast införas om det är motiverat av ett identifierat behov.²

I konsekvensanalysen som föregick lagförslaget framgår att 31% av småföretag inte har någon ansvarsförsäkring. För medel- och stora företag uppgår siffran till 15%. Det innebär att små- och medelstora företag är exponerade för större risker enligt lagförslaget. Det ska också tilläggas att större aktörer tillämpar avtalsvillkor där mindre aktörer står risken för alla kostnader och förluster kopplat till produktansvaret. Svensk Handel menar därför att det är viktigt att alla faktorer noga beaktas vid ändring av nuvarande produktansvarsregler. Detta är särskilt centralt för att säkerställa att den nya lagen inte hämmar innovation och mindre företags konkurrenskraft på den globala marknaden.

Nedan redogör Svensk Handel för våra synpunkter kopplat till Europeiska Kommissionens förslag om ett nytt produktansvarsdirektiv. Våra förslag på ändringar framgår av ändringsmarkeringar (röd text) i dokumentet.

2. Förtydligande av vissa definitioner krävs (artikel 4)

2.1 Definitionen av produkt (artikel 4(1))

Svensk Handel noterar att definitionen av "produkt" har utökats till att även omfatta programvara. Det finns dock inget som stödjer att definitionen ska omfatta annat än produkter. Tvärtom har både Kommissionen och Europaparlamentet konstaterat att revidering endast behövs kopplat till artificiell intelligens och att nuvarande regelverk reglerar de risker som finns kopplat till användning av produkter.³ Svensk Handel menar som utgångspunkt att definitionen inte bör utökas till att även omfatta programvara. Men om programvara ska inkluderas rekommenderar Svensk Handel att:

- Det säkerställs att definitionen är förenlig med exempel på programvara som har angetts i annan skyddslagstiftning, t.ex. direktiv 2014/32/EU (mätinstrumentsdirektivet), direktiv 2006/42/EG (maskindirektivet) och förordning 2017/746 om medicintekniska produkter för *in vitro*-diagnostik.

² Svensk Handel vill också påminna om Kommissionens egen slutsats i Vitbok om artificiell intelligens om att nuvarande produktsäkerhetslagstiftning redan stöder ett utökat säkerhetsbegrepp kopplat till användningen av produkter. Enligt Kommissionen kan det dock finnas ett behov av att införa bestämmelser som täcker nya risker kopplat till framväxande digital teknik för att skapa ökad rättslig säkerhet (https://commission.europa.eu/system/files/2020-03/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_sv.pdf, s. 17). Detta är också något som Europaparlamentet har konstaterat i sin resolution om ett ramverk för ansvarsbestämmelser för artificiell intelligens. I resolutionen anges att det inte finns ett behov av en fullständig översyn av en fullt fungerande ansvarsregim, men att vissa specifika och koordinerade insatser kan vara nödvändiga kopplat till vissa identifierade utmaningar inom artificiell intelligens (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0276_EN.html (2023-02-03 11:09), p. 6 och p. 5 i annexet). Enligt Svensk Handel är det viktigt att utökade bestämmelser i produktansvarslagstiftning ska vara motiverade av ett identifierat behov.

³ Se fotnot 2.

- Definitionen "produkt" ändras så att det även anges i definitionen att fri programvara och öppen källkod undantas i enlighet med ingress 13.

Article 4

(1) 'product' means all movables, even if integrated into another movable or into an immovable. 'Product' includes electricity, digital manufacturing files and software, with the exception of free and open-source software;

2.2 Definitionen av tillhörande tjänster (artikel 4(4))

Det är otydligt vilken typ av tjänster som avses och Svensk Handel önskar tydligare exempel för att skapa större rättssäkerhet. Exempelvis att programvara för navigering i en bil inte är inkluderad, men att programvara som möjliggör för parkeringsassistans är inkluderad. Denna typ av exempel skulle kunna inkluderas i ingresser till lagstiftningen och då underlätta för tillämpningen av lagen samt undvika onödiga förfaranden för förhandsavgöranden.

2.3 Definitionen av skada (artikel 4(6))

Svensk Handel menar att den nuvarande definitionen av skada ger ett fullgott skydd för de skador som konsumenterna kan drabbas av p.g.a. en produktskada och att en utvidgning av begreppet kräver en noggrann avvägning mellan olika intressen för att säkerställa harmonisering och rättssäkerhet. Svensk Handel vill i detta sammanhang lyfta tre punkter som kräver vidare utredning och förtydliganden för att kunna säkerställa (i) ett harmoniserat skydd inom unionen samt (ii) ett proportionerligt och rättssäkert regelverk.

- Om begreppet "personskada" ska vidgas till att också innefatta "medicinskt erkända skador på psykisk hälsa" bör det också förtydligas hur detta kan bevisas av konsumenten. En annan viktig faktor är att alla medlemsstater inte har samma syn på vad som utgör "medicinskt erkända skador på psykisk hälsa" vilket kan leda till ett fragmenterat skydd inom unionen. Svensk Handel rekommenderar därför att begreppet förklaras i en ingress till direktivet med syftet att säkerställa ett harmoniserat synsätt inom unionen.
- Begreppet "personskada" har också utvidgats till att omfatta "förlust eller förvanskning av data". Svensk Handel ifrågasätter att förlust av eller förvanskning av data är en sådan typ av skada som lämpligen ska regleras i produktansvarsdirektivet, men att det i sådant fall är nödvändigt att klargöra när förlust av data eller förvanskning av data ska anses vara en materiell förlust. Svensk Handel rekommenderar också att det förtydligas att dataförluster, som också innebär förlust av personuppgifter, ska regleras av ansvarsreglerna i GDPR.
- Förslaget tar bort både tröskelvärdet om 500 EUR samt möjligheten för medlemsländer att implementera ett tak om minst 70 MEUR för en tillverkares totala ansvar. Detta i kombination med nya presumptionsregler och nya definitioner som rör "produkt" och "skada" gör att balansen rubbas mellan de motstående intressen som finns. Svensk Handels uppfattning är att tröskelvärdena är viktiga, och måste behållas, för att förebygga "frivolous claims" samt för att skapa rätt förutsättningar för produktansvarsförsäkringar.

Om skadebegreppet ska ändras på det sätt som föreslås är det oerhört viktigt att lagstiftaren beaktar svårigheterna för företag att bedöma kausaliteten mellan produktfelet och den påstådda skadan.

3. Positivt att onlinemarknadsplatsers ansvar utökas men ansvaret behöver förtydligas (artikel 4)

Svensk Handel ser mycket positivt på Kommissionens förslag som innebär ett utvidgat produktansvar för *onlinemarknadsplatser* i fall där ingen ekonomisk operatör finns i EU och där det uppfattas som att onlinemarknadsplatsen säljer den relevanta produkten. Detta är definitivt ett steg i rätt riktning till en välfungerande inre marknad. Nyligen rapporterade Kemikalieinspektionen att 600 smycken och elektroniska produkter fastnade i kemikaliekontroll på Arlanda⁴ då produkterna inte uppfyllde kemikalielagstiftningen. Handeln är en bransch som är under ständig förändring där nya affärsmodeller växer fram och skapar nya distributionskanaler för försäljning av produkter, t.ex. onlinemarknadsplatser, drop shipping eller direktimport via privatpersoner. På en disruptiv marknad är det viktigt att aktörer som är en del av värdekedjan också tar sitt ansvar för de produkter som når slutkunden. Detta för att säkerställa att (1) den inre marknaden erbjuder ett *högt konsumentskydd*, (2) *EU:s hållbarhetsmål* och krav kan uppfyllas, och (3) *konkurrensen på den inre marknaden* upprätthålls. Digital Services Act har tyvärr möjliggjort för vissa aktörer att sälja via onlinemarknadsplatser och på så sätt kringgå tvingande EU-lagstiftning. Det krävs därför att ny och reviderad lagstiftning förtydligar onlinemarknadsplatsers ansvar som *lex specialis* i förhållande till Digital Services Act. Något som är extra viktigt för rättsområden som har ett särskilt skyddsintresse där skyldigheterna i Digital Services Act inte är tillräckliga.

Med visst förbehåll tillstyrker Svensk Handel ingress 28 som förtydligar att onlineplattformar ska kunna hållas ansvariga på samma sätt som en distributör om det inte finns någon annan ekonomisk aktör i EU. Det är dock tydligt att Kommissionen avser att reglera ansvaret för onlinemarknadsplatser med hänsyn till att de refererar till "en onlineplattform [som] endast förmedlar ett köp av produkter mellan näringsidkare och konsumenter". Precis som Kommissionen noterar kommer onlineplattformar generellt sett att fungera som en tillverkare, importör eller distributör och i sådana fall också omfattas av de skyldigheter som respektive ekonomisk aktör har.

För att undvika dubbelreglering och tolkningsutmaningar rekommenderar Svensk Handel att ingress 28 förtydligar att det utökade ansvaret endast gäller för *onlinemarknadsplatser*.

För att skapa en tydlig reglering föreslår Svensk Handel att:

- definitionerna "tillhandahållande på marknaden" och "distributör" förtydligas kopplat till vad som nämns i ingress 28;

⁴ <https://via.tt.se/pressmeddelande/drygt-600-smycken-och-elektroniska-produkter-fast-i-kemikaliekontroll-pa-arlanda?publisherId=3236528&releaseId=3338687&lang=sv>.

- en ny definition om onlinemarknadsplatser inkluderas i direktivet som ersätter artikel 4(17); och
- artikel 7 ändras så att denna refererar till den nya definitionen.

Article 4

(9) 'making available on the market' means any supply of a product for distribution, consumption or use, including making a product available through an online marketplace, on the Union market in the course of a commercial activity, whether in return for payment or free of charge;

(15) 'distributor' means any natural or legal person in the supply chain, including online marketplaces, other than the manufacturer or the importer, who makes a product available on the market;

~~(17) 'online platform' means online platform as defined in Article 2, point (h), of Regulation (EU)..../.... of the European Parliament and of the Council on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act).~~

(17a) 'online marketplace' means a provider of an intermediary service using software, including a website, part of a website or an application, that allows customers to conclude distance contracts with economic operators for the sale of products or services.

Article 7

6. Paragraph 5 shall also apply to any provider of an online ~~platform-marketplace that allows consumers to conclude distance contracts with traders and that is not a manufacturer, importer or distributor~~, provided that the conditions of Article 6(3) set out in Regulation (EU)..../.... of the European Parliament and of the Council on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act) are fulfilled.

4. Risken för "frivolous litigation" behöver regleras (artikel 5.2(b))

Svensk Handel anser att utformningen av artikel 5.2(b) som rör möjligheterna till grupptalan behöver ha en tydligare koppling till Direktiv (EU) 2020/1828 ("direktiv om grupptalan") och även beakta Europaparlamentets rekommendationer till kommissionen om ansvarsfull privat finansiering av rättstvister.⁵ Såsom förslaget är utformat ser Svensk Handel en risk för att regler kan implementeras som innebär att *icke godkända aktörer* enligt direktivet om grupptalan kan föra grupptalan mot företag baserat på anspråk om produktansvar. Detta riskerar leda till "frivolous litigation" vilket belastar både företag och det offentliga. Svensk Handel

⁵ DRAFT REPORT with recommendations to the Commission on Responsible private funding of Litigation (2020/2130(INL)) Committee on Legal Affairs Rapporteur: Axel Voss
www.europarl.europa.eu/doceo/document/JURI-PR-680934_EN.pdf

rekommenderar därför att det bör finnas en tydlig hänvisning i artikel 5.2.(b) till direktivet om grupptalan. Hänvisningen syftar till att undvika både "frivolous litigation" samt oansvarig finansiering av denna typ av processföring. Svensk Handel föreslår också vissa förtydliganden i ingress 21.

Article 5

2. Member States shall ensure that claims for compensation pursuant to paragraph 1 may also be brought by:

(a) a person that succeeded, or was subrogated, to the right of the injured person by virtue of law or contract; or

(b) a person acting on behalf of one or more injured persons in accordance with Union or national law, in particular the provisions laid down by Directive (EU) 2020/1828.

Recital 21

This Directive should not affect the various means of seeking redress at national level, whether through court proceedings, non-court solutions, alternative dispute resolution or representative actions under Directive (EU) 2020/1828 of the European Parliament and of the Council or under national collective redress schemes. It is important to clarify that nothing in this Directive shall be interpreted as to allow frivolous litigation by third parties representing persons who have suffered damage. For that reason, when a claim for compensation is brought by a third person under article 5.2(b) of this Directive, the provisions laid down by Directive (EU) 2020/1828, including any national legal act implemented on the basis of that Directive, shall apply.

5. Allmänhetens uppfattning ska inte vara en utgångspunkt för bedömningen av säkerhetsbrister (artikel 6)

5.1 Förslaget innebär en vidsträckt i praktiken svårtillämpbar och oförutsebar tillämpning

Svensk Handel är starkt emot Kommissionens förslag som rör bedömningen av säkerhetsbrister i en produkt. Till skillnad från det nuvarande direktivet föreslås att säkerhetsbrister ska bedömas mot bakgrund av vad *allmänheten har rätt att förvänta sig* med hänsyn till alla omständigheter. Svensk Handels uppfattning är att förslaget innebär en vidsträckt, i praktiken svårtillämpbar och oförutsebar tillämpning. Det ligger i sakens natur att det olika människor har olika uppfattningar och att detta naturligt gör att det inte generellt går att tillskriva "allmänheten" en viss förväntansbild. En mer rimlig lösning, som också ligger i linje med annan konsumenträttslig lagstiftning⁶, är att utgå från förväntningarna hos en

⁶ MD 2008:15 – Rusta AB mot Mag Instruments Inc. Domstolen förklarar att genomsnittskonsumerten är normalt informerad samt skäligen uppmärksam och upplyst med hänsyn till sociala, kulturella och språkliga faktorer.

genomsnittskonsumert, dvs. den tilltänka målgruppens förväntningar. Svensk Handels bedömning är att detta innebär en mer proportionerlig och förutsebar lösning utifrån ett företagsperspektiv samtidigt som konsumenters ställning förbättras.

Article 6

1. A product shall be considered defective when it does not provide the safety which the public at large average consumer is entitled to expect, taking all circumstances into account, including the following...

5.2 Säkerhetsbrister för en hel tillverkningsserie ska endast kunna konstateras i undantagsfall

Vidare menar Svensk Handel att det i särskilda fall kan vara motiverat att konstatera säkerhetsbrister utifrån en tillverkningsserie. Det är dock viktigt att understryka att en sådan bedömning endast ska göras i undantagsfall och inte om tillverkaren kan visa att säkerhetsbristen endast rör den produkt som är föremål för prövning.

Recital 22

In order to protect the health and property of consumers, the defectiveness of a product should be determined by reference not to its fitness for use but to the lack of the safety that the public at large is entitled to expect. The assessment of defectiveness should involve an objective analysis and not refer to the safety that any particular person is entitled to expect. The safety that the public at large is entitled to expect should be assessed by taking into account, inter alia, the intended purpose, the objective characteristics and the properties of the product in question as well as the specific requirements of the group of users for whom the product is intended. Some products, such as life-sustaining medical devices, entail an especially high risk of damage to people and therefore give rise to particularly high safety expectations. In order to take such expectations into account, it should be possible for a court to find a product defective without establishing its actual defectiveness, where it belongs to the same production series as a product already proven to be defective. Such finding shall only be made in exceptional cases where the defendant cannot demonstrate that the defectiveness only exists in the product(s) that are subject to the court proceedings.

6. Bedöm hur ansvar kan regleras för företag som renoverar och förnyar produkter (eng. refurbishers and remanufacturers)

Svensk Handel rekommenderar att Kommissionen säkerställer harmonisering av hur produktansvaret ska regleras för det fall en produkt har renoverats eller förnyats. Det finns

---

Se även: "Average consumer" as established in the CJEU (C-485/17, para 44, 07.08.2018), as "reasonably well-informed, reasonably observant and circumspect".

annars risk att medlemsstater gör olika tolkning för när en ändring ska anses vara "väsentlig" eller inte.

I detta fall är det även viktigt att förslaget koordineras med annan lagstiftning. Exempelvis bör det säkerställas att ansvaret utformas på ett sätt som är i linje med syftena med initiativet för den cirkulära ekonomin (*eng. Circular Economy Initiative*) samt att det förtydligas att "väsentlig ändring" (*eng. substantial modification*), ska tolkas i enlighet med Blue Guide of New Legislative Framework som anger under vilka omständigheter som refurbishers och remanufacturers ska anses vara tillverkare.

7. Ofrivillig exponering av företagshemligheter behöver regleras (artikel 8)

Domstolarnas utvidgade kompetens enligt artikel 8 är långtgående och riskerar att företag ofrivilligt exponerar sina företagshemligheter, såsom de definierats i artikel 2(1) i Direktiv (EU) 2016/943 ("direktivet om företagshemligheter"), i samband med en process. Om företag ska åläggas sådana långtgående skyldigheter att lämna bevisning behöver det vara tydligt att Kapitel III i direktivet om företagshemligheter ska gälla.

Article 8

4. Member States shall ensure that, where a defendant is ordered to disclose information that is a trade secret or an alleged trade secret, national courts are empowered, upon a duly reasoned request of a party or on their own initiative, to take the specific measures necessary to preserve the confidentiality of that information when it is used or referred to in the course of the legal proceedings. In particular, Member States shall ensure that national courts apply the provisions under Chapter III of Directive 2016/943.

8. Ansvar ska endast kunna utkrävas om konsumenten kan visa kausalitet mellan skada och säkerhetsbrist (artikel 9.4)

8.1 Förslaget strider mot proportionalitetsprincipen

Den nuvarande produktansvarslagen erbjuder en bra och lämplig balans mellan skyddsintresset för konsumenter och företag. Denna balans bidrar också till en tillåtande miljö på innovationsområdet. En grundläggande förutsättning för denna balans är att konsumenten ska kunna visa kausalitet mellan skada och fel för att ersättning ska kunna utkrävas.

Svensk Handel är därför starkt emot artikel 9.4 i Kommissionens förslag som innebär en omvänd bevisbörda om en domstol anser att det finns betydande svårigheter för konsumenten att visa på produktens påstådda säkerhetsbrist eller kausaliteten mellan den påstådda säkerhetsbristen och skadan. I detta sammanhang vill Svensk Handel understryka att produktansvarslagstiftningen innebär ett strikt ansvar för en ekonomisk operatör. Denna rättsprincip ger konsumenten ett fullgott skydd för att kunna få ersättning för de skador som konsumenten orsakas p.g.a. en felaktig produkt. Genom att addera en omvänd bevisbörda

introducerar Kommissionen en oproportionerlig lagstiftning där EU anser att företag ska vara "skyldiga tills motsatsen bevisas". Detta är inte i linje med allmänna rättsprinciper och sätter europeiska företag i en position som inte står i proportion till de intressen som ska skyddas. Svensk Handel vill också påminna om att domstolar och alternativa tvistlösningsmetoder redan nu har möjlighet att erbjuda bevislättnader *i enskilda fall*. Svensk Handels starka uppfattning är därför att (1) kravet på att visa kausalitet mellan fel och skada inte fråntar konsumenter det skydd de kan förvänta sig av produktansvarslagstiftning och (2) en omvänd bevisbörda för komplexa produkter, för skador som kan uppstå i väsentligt olika situationer, innebär en oproportionerlig börda för företag.

8.2 Beakta påverkan för små- och medelstora företag

Förslagets oproportionerliga utformning riskerar att slå särskilt hårt mot små- och medelstora företag som ofta saknar resurser att kunna visa att de inte hade något ansvar för skadan som uppstod och som dessutom inte har de ekonomiska resurserna till att betala ut ersättning. För att illustrera utmaningarna ytterligare vill Svensk Handel åter igen komma tillbaka till definitionen av skada som utvidgats till att omfatta "medicinskt erkända skador på psykisk hälsa". Företag i allmänhet och små- och medelstora företag i synnerhet, kommer ha stora utmaningar att föra bevisning kopplat till kausalitet mellan en produkts felaktighet och påstådd psykisk skada. Särskilt med hänsyn till att det kan finnas flera olika omständigheter kopplat till den psykiska skadans uppkomst som företaget inte har någon insyn i.

8.3 Beakta risken för att den omvända bevisbördan kan utnyttjas i samband med "frivolous litigation"

Svensk Handel ser också en risk att den omvända bevisbördan skulle kunna utnyttjas i samband med "frivolous litigation", likt amerikanska "class action"-system.

8.4 En omvänd bevisbörda bör endast gälla för de aktörer som har möjlighet att bemöta anspråket

Om bestämmelsen om en omvänd bevisbörda mot förmodan skulle bedömas lämplig av lagstiftaren bör den omvända bevisbördan begränsas så den endast gäller för aktörer som genom sina kunskaper och nödvändig information har möjlighet att kunna bemöta anspråket, d.v.s. tillverkare specifikt, och inte generellt svaranden. Vi föreslår i sådant fall följande tillägg till artikel 9.4:

Article 9

4. Where a national court judges that the claimant faces excessive difficulties, due to technical or scientific complexity, to prove the defectiveness of the product or the causal link between its defectiveness and the damage, or both, the defectiveness of the product or causal link between its defectiveness and the damage, or both, shall be presumed where the claimant has demonstrated, on the basis of sufficiently relevant evidence, that:

(a) the product contributed to the damage; and

(b) it is likely that the product was defective or that its defectiveness is a likely cause of the damage, or both.

The defendant shall have the right to contest the existence of excessive difficulties or the likelihood referred to in the first subparagraph.

The first paragraph shall only apply when the defendant is a manufacturer.

9. Förslaget om en AI-ansvarslag bör presenteras först när AI-förordningen slutligt har antagits

Svensk Handel är inte emot förslaget om att ha en särskild lagstiftning som reglerar ansvaret för AI. Det är dock bekymmersamt att AI-ansvarsdirektivet presenteras utan att kunna ta ställning till det slutliga innehållet i AI-förordningen. Kunskap om det slutliga innehållet i AI-förordningen är en förutsättning för att kunna bedöma påverkan av AI-ansvarsdirektivet kopplat till de risker som regleras i AI-förordningen. AI-ansvarsdirektivet behöver därför på ett bättre sätt koordineras med AI-förordningen. Exempelvis måste samma definitioner användas i båda lagstiftningsakterna för att undvika tolkningssvårigheter, jfr "user" och "end-user". Dessutom är det viktigt att alla risker som ska regleras i AI-ansvarsdirektivet diskuteras med berörda aktörer, inklusive företagsrepresentanter, innan det slutliga förslaget presenteras.

I övrigt tillstyrker vi Svenskt Näringslivs remissvar gällande AI-ansvarsdirektivet.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen för Näringspolitik Stefan Kvarfordt. Föredragande har varit Head of Brussels Office Linda Leffler-Olsson med stöd av den näringspolitiska experten Jolanda Girzl.

SVENSK HANDEL

Stefan Kvarfordt

Linda Leffler-Olsson